

5 Het land van de bevers

LENGTE: 16 km

VERTREKPUNT: Aan de kerk van Wibrin, deelgemeente van Houffalize in de provincie Luxemburg. Rond de kerk zijn er enkele parkeerplaatsen.

OPENBAAR VERVOER: Het openbaar vervoer in deze regio is schaars. Wibrin is wel een halte van de lokale buslijn tussen La Roche-en-Ardenne en Houffalize, maar het dorp wordt nagenoeg alleen op schooldagen bediend. Bovendien liggen deze twee toeristenstadjes ver van een treinstation en is de dienstregeling van de bus onbruikbaar voor wandelaars die uit het noorden komen. Er is echter wel een andere oplossing om op de wandeling aan te sluiten met het openbaar vervoer. Vanuit het station van Liège-Guillemins kan je 's morgens rond 8u30 de expressbus Liège-Athus nemen, en dit elke dag van het jaar. Op een uurtje brengt die je in de buurt van het dorp Dinez. Daar stap je over rustige asfaltwegjes westwaarts door Dinez en het gehucht Wilogne. Na een half uurtje, net voor een brug over de beek Eau de Martin Moulin, brengt een kiezelweg aan de linkerkant je snel bij de Moulin de Wilogne waar je aansluiting vindt op de wandeling en nog op een mooi uur de tocht kan aanvatten. Na de wandeling wandel je langs dezelfde weg terug naar Dinez om de expressbus terug naar Liège-Guillemins te nemen.

AANDACHTSPUNTEN: Deze wandeling bevat een paar passages over steile paden. Je beklimt ook de top van een rots, hier moet je wat voorzichtig zijn. Een groot deel van deze wandeling loopt over oeverpaden langs Ardense beken. Een enkele keer moet je een van deze beken oversteken zonder brug. Er liggen hier voldoende stenen in het water zodat je bij normale waterstanden zonder al teveel problemen ook met droge voeten aan de overkant geraakt.

TOPOGRAFISCHE KAARTEN NGI: 60/3-4 (1:20.000)

Deze tocht loopt door het Parc Naturel des deux Ourthes, een natuurpark van 76.000 hectare dat zijn naam ontleent aan de westelijke en de oostelijke Ourthe. Op deze wandeling krijg je de Ourthe zelf niet te zien maar loop je wel langs verschillende mooie zijbeken van de oostelijke Ourthe: de Ruisseau de Belle Meuse, de Ruisseau de Chevril en de bredere Eau de Martin Moulin. Deze beken stromen door de 'vallei der feeën'. De feeën die in deze vallei wonen, zijn van een betoverende schoonheid. Ze houden van dansen en zingen en ze zijn vriendelijk en welwillend. Maar ze bezitten ook een oneindige toverkracht en als je geen respect voor ze hebt, tonen ze zich van een minder fraaie kant.

In het begin van de 21ste eeuw werden in de omgeving van Wibrin bevers uitgezet. Het beest voelt zich in al deze beken uitstekend thuis en natuurliefhebbers kunnen intussen de geslaagde terugkeer vieren van deze knager die uit de Ardennen verdwenen was. Vroeger jaagde men op de bever voor zijn huid, zijn geneeskrachtig vet en zijn vlees dat men van de Kerk ook op vrijdag mocht eten. Onderweg zal je op verschillende plaatsen beverdammen kunnen bekijken. De impact op het landschap is groot: beekjes worden grote vijvers en hier en daar worden hele valleien onder water gezet.

De wandeling vertrekt in Wibrin. Naast de kerk staat een halve Sherman, een tank die door de Amerikanen gebruikt werd bij de Slag om de Ardennen tijdens de tweede wereldoorlog. Een Duitse granaat ketste af op het pantserstaal dat de chauffeur moest beschermen en beschadigde de kanonsloop van de Sherman. Toen de schutter in de Sherman zijn schot loste, bleef de granaat in de beschadigde loop steken en de loop ontplofte. De volgende Duitse granaten vonden daarop wel hun weg naar binnen, met dramatische gevolgen voor de bestuurder van de tank. De beschadigde loop van de tank is nog duidelijk te zien. Na de oorlog begonnen schroothandelaren de tank te ontmantelen maar gelukkig kon de plaatselijke pastoor ingrijpen en de rest van de tank bewaren. Zo blijven wij herinnerd aan de soldaten die hier vochten in barre omstandigheden en hun leven lieten. Dank zij hen kunnen wij vandaag in alle vrijheid komen wandelen in de Ardennen.

Deze wandeling loopt ook door het dorp Achouffe. Het verhaal van de plaatselijke brouwerij lijkt wel een sprookje. Twee schoonbroers, een Waalse en een Vlaamse, begonnen hier begin jaren 80 een eigen bier te brouwen. Ze zetten hiermee het werk verder van de 'nutons', kleine dwergen die de streekbewoners vroeger van bier voorzagen. Het artisanale bier kende al snel een succes met vraag uit de hele wereld. In 2006 werd het bedrijfje overgenomen door Duvel Moortgat. Sinds dat ogenblik kent de commerciële groei van Achouffe geen grenzen meer.

In het zuidoostelijke deel van de wandeling trekken we in de richting van de bossen van St-Jean en Martin Moulin. In deze bossen leeft zeer veel groot wild en de jagers willen hier geen pottenkijkers. Bij onze verkenningen in 2012 kregen we het aan de stok met een plaatselijke boswachter en een week later werden alle toegangen tot deze bossen voorzien van verbodsborden. In het voorjaar van 2021 werd daarnaast ook nog een pad langs de Ruisseau de Chevril afgesloten waardoor we een alternatieve route moesten zoeken.

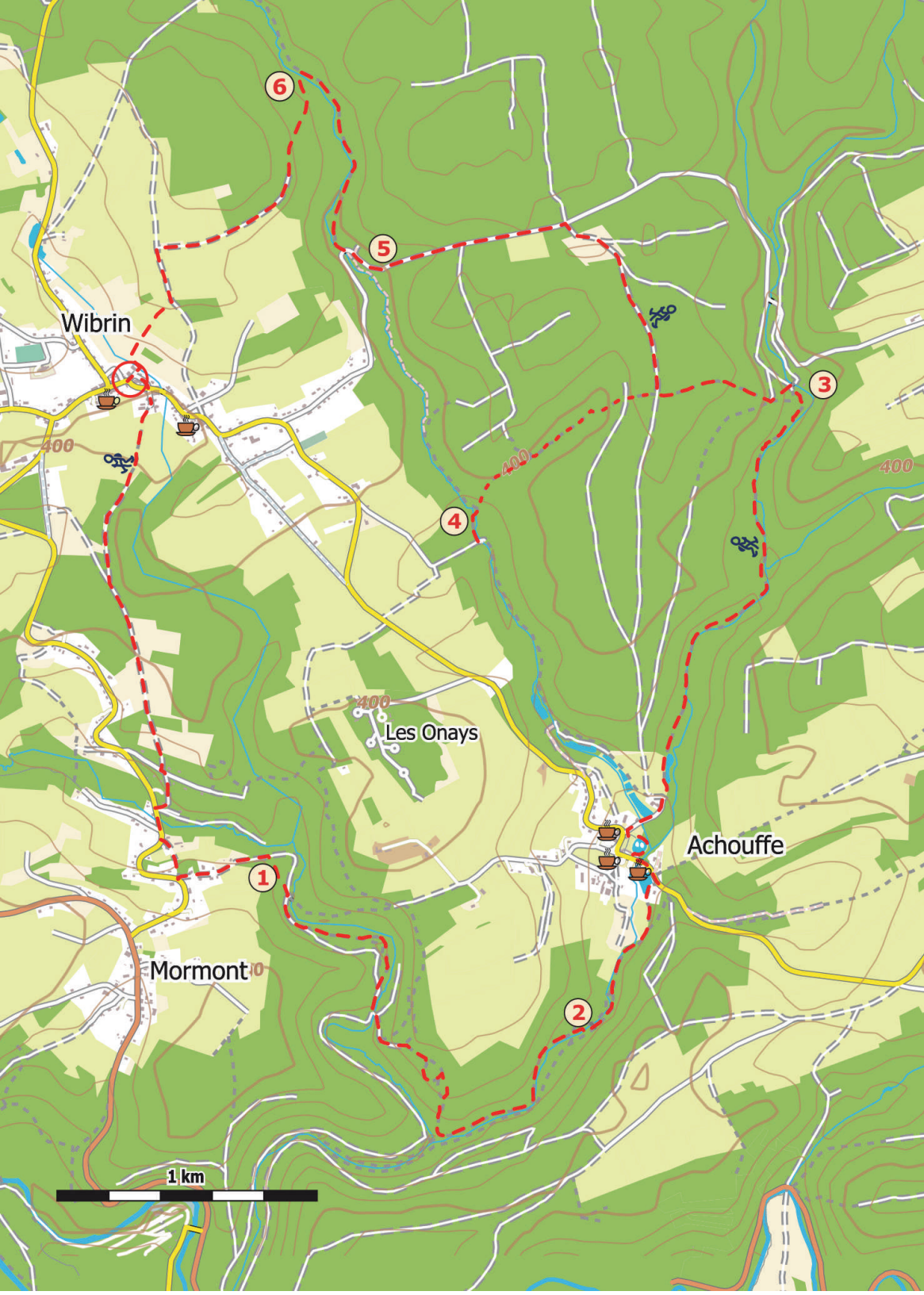
BESCHRIJVING

Naar de Eau de Martin Moulin

Met het hek van de kerk aan je rechterhand daal je even de Rue du Tilleul af maar al na enkele meters sla je rechtsaf langs het Maison du Doyard. Dit kleine straatje brengt je bij de tank. Hier steek je de straat over en je gaat rechtdoor tussen huizen 3 en 4. Bij Le Cœur de l'Ardenne, een gastenverblijf in een gerenoveerd 19de eeuws dorpsschooltje, neem je een asfaltpad dat vertrekt tussen een weide en een schuur. Onmiddellijk laat je de bewoning achter je en kom je in een mooi landschap van golvende weiden terecht. Maar om welke goede reden is dit pad ooit geasfalteerd geworden? Bij het bos verdwijnt het asfalt en wandel je verder over het overschaduwd pad. Onderweg kom je een houten kruis tegen rechts van het pad. Het pad eindigt bij een kalvariekruis uit 1943 op een betonwegje. Linksaf. Ook hier vragen we ons af waarom deze weg ooit verhard is geworden. Hij heeft geen enkele rol als verbinding tussen woonkernen, het is gewoon een veldweg maar moest zo nodig ook gebetonneerd worden. Misschien houdt men er rekening mee dat het hier ooit volgebouwd wordt want deze streek is enorm in trek om buitenverblijven op te trekken. Op het einde van de betonweg kom je trouwens tussen vakantiehuizen. Je slaat op de asfaltweg linksaf maar je slaat onmiddellijk rechtsaf, bij een brievenbus met nummer 23 neem je een pad. Dat daalt af tot op een rijweg. Deze volg je naar links. De weg loopt over de Ruisseau de Belle Meuse en even verder verlaat je de weg aan de linkerkant: je neemt een kiezelpad tussen de huizen met nummers 13 en 13A. Het kiezelpad stijgt naar het centrum van Petite Mormont, bestaande uit niet meer dan een paar informatiepanelen en een bushalte. Je neemt hier de doodlopende asfaltweg naar links.

Bij het laatste huis verdwijnt het asfalt en wordt de weg een verharde bosweg. De heuvel aan de rechterkant werd hier recent kaalgeslagen en daardoor zie je al snel de mooie rotsen ① bovenaan de heuvel. Je gaat naar deze rotsen: als je precies ter hoogte van de rotsen gekomen bent vertrekt er een spoor naar boven. Klim voorzichtig naar de top van de rotsen. Boven heb je een mooi uitzicht op de vallei van de Ruisseau de Belle Meuse en op de vijvers gecreëerd door de bevers. Je moet opnieuw naar de kiezelweg die je beneden ziet lopen. Je kan dat doen langs hetzelfde spoor dat je naar boven volgde. Maar je kan ook van op de top van de rotsen met je rug naar de vallei naar links gaan, naar het bos. Onmiddellijk in het bos vind je een spoor langs de bosrand dat naar beneden loopt. Beneden kom je bij de platte steen van een tweetal meter lang, hier verlaat je het bos en wandel je naar links over een spoor door de begroeiing tot op de kiezelweg. Je bevindt je hier op een splitsing met een bank. Je neemt niet de weg die over de beek loopt maar je volgt naar rechts de bosweg die aan de rechterkant van de beek blijft.

Je laat een zijpad rechts liggen, je kan hier eventueel even naar links afdalen tot bij een weide langs de Ruisseau de Belle Meuse, een leuk plekje om te pauzeren

Wibrin

5

3

4

Les Onays

1

Mormont

Achouffe

2

6

1 km

en je te verfrissen indien nodig. Op de volgende splitsing sla je linksaf en je verlaat het bewegwijzerde wandelpad, op deze splitsing ligt er een grote steen in de bodem met sporen van een oude witte verfklopper. Zo daal je af tot vlakbij de beek. Je komt bij een fraaie rotspartij. Het oorspronkelijke pad is hier door het werk van de bevers overstroomd geraakt, de gebruikers van dit pad hebben dan maar een nieuwe pad gemaakt. Wat verderop kom je weer op het originele pad dat door een open vlakte loopt, nu wat verder van de beek verwijderd. Aan het eind van de open vlakte komt er een pad van rechts, je gaat hier rechtdoor.

Je komt snel bij een open plek bij de beek. Ideaal om te kamperen en een vuurtje te maken, maar dit mag ook al niet meer. Bij het begin van deze open plek moet je de beek oversteken, er is hier geen brug maar wel een doorwaadbare plaats en er liggen ook stenen in het water. Aan de andere kant van de beek zijn er twee boswegen, je neemt de rechtse van de twee. Deze bosweg stijgt heel stevig. Op een splitsing ga je rechtdoor, verder heel hevig stijgend. Op de plaats 'Les Brules au Grand Sart' komt er een paadje van links, je moet hier rechtdoor maar eventueel kan je even het zijpaadje volgen tot bij een mooi rotskammetje. Rechtdoor dus over het vlakke graspad. Zo een 110 passen verder, net voor een mooie rotspartij, moet je rechtsaf slaan in een zijpaadje dat stevig afdaalt. Het paadje loopt hoog in de valleiflank. Wat verderop maakt het pad een bocht naar links en klimt het lekker steil naar boven. Laat je niet afleiden en volg het steilste pad dat over boomwortels vlak langs de rotsen loopt. Op de top sla je rechtsaf en je wandelt nu bovenop een prachtige rotskam. Door kaalslag heb je hier een mooi uitzicht op de vallei van de Eau de Martin Moulin die diep beneden stroomt.

Het pad daalt steil af, volg het rotskammetje zo getrouw mogelijk naar beneden. Helemaal beneden kom je bij de samenvloeiing van twee beken, de kleine Ruisseau du Fond de Minée mondt hier uit in de grotere Eau de Martin Moulin. Als dit geen schitterende plek is, diep in een beboste vallei met overal het geluid van stromend water. Wij nemen hier altijd even een pauze op een of andere steen. In augustus 2018 had een jong koppeltje hier de tenten opgezet. Ze gaven de indruk op deze plek een oefening te willen doen in overleven in de natuur. Een soort Bear Gryll's, maar dan wel in het heel klein. De gast probeerde tevergeefs een vis te vangen, hij maakte zich hopeloos belachelijk met die tak en dat touw en zijn techniek waarmee hij nog niet de domste forel kon verschalken. Het

meisje was in gedachten ergens ver weg.

Langs de Eau du Martin Moulin naar de Moulin de Wilogne

Je wandelt met de Ruisseau du Fond de Minée aan je rechterhand rechtdoor tot vlakbij de oever van de Eau de Martin Moulin. Je volgt het junglepadje naar links naast de beek. Wat verder volg je het pad naar rechts, langs het sparrenbos. Na een tijdje wandel je weer vlakbij de prachtige beek. Na een heel kleine kilometer kom je bij een doorwaadbare plaats in de beek. Recent werd hier een bruggetje gebouwd, een stevige brug met stalen liggers ②. Je moet hier de beekvallei nog verder volgen maar je kan kiezen op welke oever je loopt. Ofwel steek je via de brug de beek over en volg je het pad naar links, ofwel blijf je op de rechteroever nog tweehonderd meter verder wandelen tot net voor een weide en steek je de beek over zonder brug.

Een eindje voorbij de weide op de rechteroever kom je bij een weide op de linkeroever. Je volgt hier het paadje rechts naast deze weide. Je wandelt hier dus niet langer naast de beek die links van de weide verder stroomt. Voorbij de weide wandel je langs een visvijver met een taverne-restaurant. Wij aten hier ooit de lekkerste forel maar de plek ziet er verlaten uit. Het pad eindigt op asfalt in Achouffe. Linksaf. De weg loopt over de Eau de Martin Moulin. Je komt in het dorp waar alles in het teken staat van het bekende lekkere bier. Voor de Chouffe-shop (een winkeltje met bierproducten van Achouffe en andere artikelen die aan de nutons gelinkt zijn) verlaat je de weg aan de rechterkant en je gaat naar de mooie vijver. Je wandelt rond de vijver met het water aan je linkerhand en je bent getuige van de samenvloeiing van de Eau de Martin Moulin en de Ruisseau de Cheval. Ook de volgende kilometers zullen deze beide dartele beekjes je nog verder gezelschap houden. Bij de vijver staan mooie houten banken en sculpturen. Je komt bij een splitsing van paden in de buurt van de Chapelle Saint-Joseph. Je slaat hier rechtsaf en je komt op een asfaltwegje. Voor een halte in La Petite Fontaine in een uitzonderlijk rustiek kader sla je hier linksaf en enkele meters verder rechtsaf het hoekje om, voor het vervolg van de wandeling sla je hier rechtsaf op het asfaltwegje met de brouwerij-installaties aan je linkerhand.

Je wandelt voorbij een parkeerplaats en een vijver. Het asfalt eindigt bij een groot huis met kasteellallures. Net voorbij dit huis neem je niet de stijgende weg naar links met een laag beton maar je gaat rechtdoor. Je komt snel op een open plek bij de Eau de Martin Moulin. Neem hier het pad naar links dat langs de afsluiting van vroegere kweekvijvers loopt. Voorbij de vijvers en voorbij een dammetje begin je aan een mooi pad langs een volgend gedeelte van de Eau de Martin Moulin. Het pad langs de beek is mooi, dikwijls modderig en hier en daar een beetje avontuurlijk. Weer zie je onderweg werkzaamheden van bevers. Na een half uurtje kom je bij de vroegere watermolen van Wilogne ③, nu een idyllische woning. Je kan hier pauzeren op een leuke boomstambank bij een brug

over de beek.

Langs de Ruisseau de Chevrail

Met je rug naar de brug loop je recht de steile heuvel op, tussen bemoste rotsen. Boven kom je op een kruispunt en kan je drie kanten uit: rechtdoor, rechtsaf en scherp rechtsaf. Je slaat rechtsaf en je neemt de middelste van de drie wegen, de stijgende bosweg dus. De weg versmalt en stijgt door een naaldbos. Snel verlaat de weg het bos en maakt een bocht naar links. Je wandelt nu over een pad op een plateau met kleine sparren en veel brem- en andere struiken. Je komt bij een brede dwarsweg met links en rechts borden die duiden op een privé-eigendom. Je neemt deze dwarsweg naar rechts, ondanks de borden is dit wel degelijk een publieke weg. (Je kan hier eventueel eerst nog rechtdoor gaan, het pad daalt af naar de Vallée des Féés waar je bij de Ruisseau de Chevrail een overdekte picknickbank met tafel vindt in een schitterend decor **(4)**). Je zal dan wel op je passen moeten terugkeren en de wandeling wordt dan in totaal een kleine twee kilometer langer.)

De brede weg is wat met gras begroeid en leidt door een uitgestrekt jachtgebied. Je blijft deze weg gedurende 800 meter volgen zonder te letten op zijwegen. De weg eindigt op een asfaltweg die je naar links volgt. Na 900 meter kom je bij de Ruisseau de Chevrail in de buurt van een oude steengroeve **(5)**. Je verlaat de asfaltweg waar hij over de beek loopt en je volgt het pad dat rechts naast de Ruisseau de Chevrail loopt. Je blijft dit mooie pad door de Vallée des féés een ganse tijd volgen, in het begin van het pad zijn er wat rotsen waar je langs loopt en wat verder stroomt de beek ongegeneerd over het wandelpad. Aan de overkant van de beek vond een grote kaalslag plaats.

Ongeveer 800 meter voorbij de asfaltweg kom je bij de tweede zijbeek op dit traject. Meestal liggen er hier wat boomstammetjes over de zijbeek. Twintig wandelpassen voorbij de zijbeek moet je een spoor nemen aan de linkerkant. Het spoor leidt naar een bruggetje dat je over de Ruisseau de Chevrail helpt **(6)**. Aan de andere kant wandel je even naar links en dan neem je een stijgende bosweg. Door de kaalslag krijg je een prachtig zicht op de vallei van de Ruisseau de Chevrail, maar ook op de vele windmolens aan de horizon. Natagora, de Waalse zustervereniging van Natuurpunt, is zeer kritisch voor de onbezonnen inplanting van windmolens in en wijst op de nadelige gevolgen voor mens en dier en op de impact op het landschap.

Je blijft de stijgende bosweg volgen langs de rand van het naaldbos. Links krijg je een prachtig uitzicht over de velden. Bij het einde van het bos ga je door een hek en je wandelt in dezelfde richting verder over een begroeide weg tussen de velden. Je wandelt de weg helemaal uit tot op een betonwegje. Linksaf.

Na 200 meter moet je het betonwegje verlaten aan de rechterkant, bij een bank. Hier vertrekt een oud pad, het 'Sentier des Doyards'. Op het terrein is weinig van dit pad te zien, maar het is wel een zeer leuke manier om de wandeling te

beëindigen. Je wandelt langs de rechterrاند van een groot hooiland, en je stapt naast een rij van bomen en struiken aan je rechterhand. Je daalt en een aandachtig oog ziet het topje van de kerktoren van Wibrin uitprijen boven een bosje. Bij het einde van het hooiland ga je verder rechtdoor door het bosje. Voorbij het bosje daalt het pad stevig af langs natuurstenen muurtjes. Deze muurtjes herinneren aan vroegere tijden waarin er hier terrassen aangelegd werden waar de dorpsbewoners konden tuinieren. De oude muurtjes worden hier opnieuw aangelegd, op artisanale wijze met natuurstenen. Men tracht hier ook kleinschalige wijnbouw op te starten. Er werd ook een poel aangelegd voor de vroedmeesterpad, de kleinste en zeer zeldzame paddensoort in onze contreien. De mannetjes kwaken niet om de vrouwtjes te lokken maar ze fluiten. Op warme zomeravonden, als er geen wind is, kan je hier na zonsondergang naar hun fluitconcert komen luisteren.